

DEĞERLERİN KAYBOLMA DURUMUNA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

*Feridun MERTER***

*Hanifi ŞEKERCİ****

ÖZET

Değerler bir toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan önemli dinamiklerden biridir. Çeşitli ülkelerde ve ülkemizde artan adli vakalar, aile yapısının bozulması, cinayetler, hırsızlık, yolsuzluk, irtikap, zimmete para geçirme, adaletsizlik, haksızlık, adam kayırma, hoşgörüsüzlük, eleştiriye kapalı olma, empati yapmama, eleştirel düşünme eksikliği gibi durumlar, değerlerin toplumsal yaşamda ciddi anlamda aşınmaya uğradığını göstermektedir. Bu anlamda araştırmada değerlerin kaybolma durumları sınıf öğretmenlerinin görüşleri dikkate alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada kullanılan anketteki değerler Spanger, Schwartz, Rokeach ile Acat-Aslan tarafından sınıflandırılan ve ilgili literatürde yer alan değerlerdir. Değerlerin kaybolma durumlarını belirlemek için, frekans ve yüzde alma tekniği kullanılmıştır. Bunun yanında değerlerin kaybolma durumlarına ilişkin görüşlerin cinsiyet değişkeni, mesleki kıdem, görev yeri, en son mezun olunan okul türü, gazete takibi ve doğum yeri değişkenleri açısından karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla, kay kare testi yapılmış, anlamlılık düzeyi olarak 0,05 seçilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre adalet, eleştiriye açık olma, empati, adil olma, kanaatkarlık, emeğe saygı, dürüstlük, cömertlik, alçak gönüllülük değerleri araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir bölümü tarafından kaybolmuş ve kaybolmaya yüz tutmuş değerler olarak değer olarak görmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayanarak, günlük yaşamda değerlerin yaşaması için okul öncesi eğitimden yüksek eğitime kadar değerler eğitimine yer verilmesi önerilmiştir. Bunun yanında kişiler iş yaparken ve hizmet verirken de değerler eğitimi ile etkinliklerin içerisinde yer almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Değerler, değerlerin işlevi, değerlerin kaybolma durumu.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Prof. Dr. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, El-mek: feridun.merter@inonu.edu.tr

*** Arş. Gör. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, El-mek: hnfskrc@gmail.com

EVALUATION OF THE OPINIONS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS REGARDING THE STATE OF THE LOSS OF THE VALUES

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Many different definitions of the value can be found as many scientists from different fields make researchs on the subject of the value which affects people's feelings, thoughts and behaviors. Some of these definitions are as follows: The values are all ideas, behaviors, rules and precious things which may be from divine, ideological, human or social origin and which are accepted, adopted and lived by people (Çavdarci, 2002: 1). According to Avcıoğlu (2011), the values are the criteria adopted by members of the community and that allow to distinguish good from evil, right from wrong and which is desirable from which is not desirable. The values that are the basis of social norms and rules and that allow to prefer a situation in relation to another, have many roles.

By stating what should be done and what should not be done, values are based on social assessment, ethics and beliefs and commonly adopted by people, that is why values are the significant points that allow the continuity of the society and its dynamics. (Author, 2014: 103, Ceyhan, 2012, Gümleksiz, 2009). Increasing violence in the world in recent times, massive corruption, the events which allow injustice are the indicators that show us the values are seriously about to be lost in our social life.

In the world of today in the process of change and development, the teachers recognize that it is difficult to raise young people capable of adapting itself to these changes without losing their identity (Elbir ve Bağcı, 2013) . It is the responsibility of the teachers to educate individuals capable of producing new values and correcting their behavior according to these values (Cihan, 2014). The primary school teachers have an important place in the world of the feelings and the ideas of students and they have a considerable impact in the acquisition of the values. In this research, the situation of the loss of the values is investigated by the eyes of teachers. In this sense, values are intended to gain a different perspective on education.

Method

This research - whose aim is to reveal the missing values according to the opinions of teachers or the values which are about to be lost- is trying to highlight the existing situation. In this sense, the method used is survey model which is one of quantitative research methods. Scan type is commonly used in the research of social sciences and large masses (gender, age, income level, level of study) which is the subject of the study in order to determine their characteristics (Can, 2014: 8). The research tries to determine the situations of the loss of values in social life. To this end, the questionnaire has been prepared after analysing of local and foreign literature and also after asking the views of experts. In this questionnaire, the values classified by Spanger,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Schwartz, Rokeach and Acat Aslan and the educational values determined by Girgin are listed and the loss of these values in social life is classified by a triple way. Data obtained through surveys is transferred to a computer in order to be analyzed by the package program of SPSS for windows 16,0. Data analysis was carried out for the following statistical operations.

Concerning the situation of the loss of the values, the opinions of the primary school teachers are determined by taking into account the sex of the teachers, the place of their employment, their seniority, type of school of their latest graduate, the newspapers they follow and their birthplace.

To determine the state of the loss of the values, the used methods are the frequency and percentage methods. Besides, in order to determine whether there is a significant difference and in order to compare the opinions about the loss of the values by taking into consideration the variables like gender, seniority, job location, type of school of the latest graduate, the followed newspapers and the birthplace, chi square test was applied and for the significance level, 0.05 is selected.

Results

43.8 % of the primary school teachers having participated in this research think that the value of justice is lost and 45 % of them consider that it is about to be disappeared. 37.3% of the teachers estimate that the value of fairness is lost and 52.4% think that it is about to be disappeared; 41.3% of them think that the value of being open to criticism is lost and 48.4% think that it is about to be disappeared; 40.9% think that the value of empathy is lost and 45.3 % of them consider that it is about to be disappeared; 34.6% think that the value of respect for labor is lost and 52.5 % of them consider that it is about to be disappeared. 29.6 % of the primary school teachers having participated in this research think that the value of honesty is lost and 61.5 % of them consider that it is about to be disappeared; 36.8% think that the value of thriftily is lost and 50% think that it is about to be disappeared; 24% think that the value of respect is lost and 60.3% think that it is about to be disappeared; 23.6% think that the value of neighborhood is lost and 60.1% think that it is about to be disappeared.

20.4 % of the primary school teachers having participated in this research think that the value of tolerance is lost and 61.6 % of them consider that it is about to be disappeared; 21.7% think that the value of compassion is lost and 56.6 % of them consider that it is about to be disappeared; 67.5% think that the value of solidarity is lost and 16.7% think that it is not lost; 62.3% estimate that the value of being compassionate is lost and 19% think it is still existing and 62.8% think that the value of responsibility is lost and 19.4% think that it is not a disappeared value. Once more, 64.3 % of the primary school teachers having participated in this research think that the value of helpfulness is lost and 20.3 % of them consider that it is not lost; 53.9% think that the value of hospitality is lost and 28.7% think that it is not a disappeared value. According to the results of this research, 46.8 % of the primary school teachers having participated in this research think

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

that the value of being tidy is lost and 44 % of them consider that it is about to be disappeared; 47.6% think that the value of being scientific is not lost and 35% think that it is a value which is about to be disappeared.

Moreover, the results concerning the opinion of the primary school teachers for the disappearance of the values contain differences when analyzing according to the different variables such as the sex, the workplace, the seniority in the job, the school of diploma, the followed newspapers and the place of birth.

Discussion

According to the findings obtained from this study, the primary school teachers think that the values of justice, fairness, openness to criticism and empathy are almost lost in the social life. In addition to these results, the majority of them think that the values such as thriftily, respect for labor, ethic acts, honesty, generosity, benevolence, compassion, solidarity, compassionate, forgiveness and apologize, responsibility, pacifism, thrifty, participation in the moments of happiness and sadness, charity, hospitality are the values which are about to be disappeared. Hasırcı (2008) think that it is because of the nepotism in the political life, bribery, extortion, embezzlement, favor, revealing of secrets and so on that these values are about to be degenerated. Also, the development of the individual interests and the degradation of general interest, the growth of luxury consumption, the increase and expansion of unfair earnings without efforts, unsatisfaction, instead of reaching the target by working hard, making efforts to reach this target by a shorter, easier and unethical way, may result in the loss of traditional values.

In the study done by Acat and Aslan (2012) whose purpose is the classification of the values, the values such as responsibility, honesty, benevolence, justice and being clean and immaculate are classified in the category of traditional and conservative values. According to the data obtained from the research, these values which are about to be disappeared reveal the negative effects of globalization on our culture. Besides, the values like hospitality, thriftily, being forgiving, grateful, polite, compassionate and generous took their place in the category of social values. The fact that these values are about to be disappeared according to the results of the research could be interpreted as a negative situation in terms of our social and community togetherness.

Recommendations

- To make the values live in our society, the program of every court has to contain certain values and activities for the apprenticeship of these values.
- In order to make the values live in our daily life, we should teach the values from primary school to higher education, values education should be included in the training. Besides, people, while doing business and services, should take part in the activities for teaching values.
- The teaching of the values should be included in training programs as well as in formal programs so as to make the values live in our life.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

- in order to make the values live in our life, training should be provided to families.
- To make the values live, activities for the open-mindedness have to take place during the courts from the nursery school.
- The media have to pay attention on broadcasts as regards the values, they do not have to make opposite broadcasts in the values included in the program of the education.

Key Words: The values, function of values, the situation of the loss of values.

1. Giriş

İnsanların duygu, düşünce ve davranışlarını etkileyen değerler üzerinde farklı alanlardan bir çok bilim insanı inceleme yaptığından değerlerle ilgili pek çok farklı tanımlara rastlanabilmektedir. Bu tanımlardan bazıları şunlardır: Bir toplumda insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insanî, ideolojik veya ilahî kaynaklı her türlü duyuş, düşünüş, davranış, kural ve kıymetlerdir (Çavdarıcı, 2002: 1). Bir sosyal yapının varlık, birlik, işleyiş ve devamının sebebi olarak kabul edilen, tasvip ve teşvik gören, korunmaya çalışılan inanışlara “değer” denilmektedir. (Ulusoy ve Tay 2011: 61). Avcıoğlu’na göre (2011) değer iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış istenilen ve istenilmeyeni ayırt eden ve toplumun üyeleri tarafından da kabul edilen ölçütlerdir. Bir durumu bir diğerine tercih etmeye olanak sağlayan değerler, toplumsal norm ve kuralların temelini oluşturur ve değerlerin pek çok işlevi vardır.

“Değerler kendi aralarında bir inanç sistemi oluşturarak düşünce, duygu, davranış ve kararlarımıza yön verir, bize nasıl yaşayacağımızı, neyin anlamlı, neyin anlamsız olduğunu söyler” (Cüceloğlu, Erdoğan, 2014: 114). Yıldırım (2006) değerlerin aracılığıyla toplumdaki bireylerin belli davranışları iyi, doğru ve güzel olarak kodlayarak kimlik kazandığını ve sosyalleştirdiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte toplumsal beğeniye, ahlak ve inançlara dayanan ortaklaşa kabul gören değerler toplumun dinamiklerini ayakta tutan ve toplumun devamlılığını sağlayan önemli unsurlardır (Yazar, 2014: 103, Ceyhan, 2012, Gömleksiz, 2009). Birlikte yaşamanın bir sonucu olarak ortaya çıkan, toplumdaki ödül ve cezanın temelini oluşturan, insan deneyimleri üzerinde doğrudan etkili olan değerler sistemi neyin istendiğini, yasaklandığını, ödüllendirildiğini ve cezalandırıldığını belirlemektedir (Şentürk:2010). Değer sisteminde değişim çok hızlı olmamakla beraber dünyada meydana gelen olay ve olgulardan etkilenecek toplumlar öz değerlerinden uzaklaşabilirler (Batur, Sır, Bek: 2011). Toplum öz değerlerinden uzaklaştığında değerlerde yozlaşma meydana gelir ve yozlaşan değerler, kişilerin düşünce ve davranışları üzerindeki belirleyici ve birleştirici özelliğini yitirir (Çavdarıcı. 2002).

Sanayi devrimi toplumsal ve evrensel düzeyde değerleri etkileyen önemli olaylardan biridir. Sanayi devriminin gerçekleşmesinden sonra toplumsal hayatı her yönden etkileyen ve kuşatan bilimsel bilgi ve teknolojiye akıl almaz ilerleme, geçmişten çok farklı esaslara dayalı bir toplumsal yapı meydana getirmiştir (Şentürk: 2010). Bunun sonucunda köylerden kente göçler, çarpık kentleşme, kültüre yabancılaşma gibi nedenlerden dolayı toplumda ve aile yapısında büyük dönüşümler meydana gelmiştir. Bu anlamda aydınlanma ve modernleşmenin dayattığı yaşam tarzının toplumlarda değer krizine neden olduğu söylenebilir (Çakmak, 2014). Günümüzde bilgi teknolojisindeki gelişmeler oldukça hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu durum bilgiyi hızlı şekilde üretme, yayma ve bilgiye ulaşma gibi önemli ve olumlu gelişmelere neden olmaktadır. Teknolojik araçlar sayesinde farklı ülkelerde yaşayan insanlar kolay iletişime geçebilmekte ve birbirlerinden etkilenmektedir. Bu durum olumlu birçok gelişmelere neden olduğu kadar olumsuz

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

sonuçlara da neden olmaktadır. Toplumda artan yolsuzluk, adalet ve hakkaniyet değerlerinde meydana gelen törpülenme, şiddet, hoşgörüsüzlük, saygısızlık ve menfaatçilik bu durumun meydana getirdiği olumsuzluklar arasında gösterilebilir. Toplumsal yaşamdaki bu durum doğal olarak aile kurumunu da etkilemiştir. Aile yapısında meydana gelen bozulma sonucunda eşlerin birbirlerini aldatması, boşanmalar ve cinsel serbestlik artmıştır.

Yukarıda ifade edilen ve toplumları etkileyen olaylar Türk toplumunu da etkilemiştir. Türk toplumunda özellikle meşrutiyet yıllarında batılılaşmanın etkisinin gelenek, görenek ve değerler üzerinde etkili olmaya başladığı görülmektedir. Cumhuriyet dönemine gelindiğinde batılılaşmanın tek yönlü etkisini kırmak için batının kültüründen ziyade tekniğini alma şeklinde batılılaşma olgusu tekrar tanımlanmıştır ve milli kültürü geliştirici kurumlar açılmıştır (Gurbetoğlu, 2007, Mahiroğulları, 2005). Günümüze geldiğimizde ise küreselleşmenin toplumsal ve yerel değerler üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Küreselleşmenin insanlığın ortak değerlerini inşa ettiği ve yeni bir medeniyet oluşturduğu ancak bunun yanında yerel kültürlerle ait değerleri yok ettiğine dair pek çok tartışma yapılmaktadır (Balay, 2004). Bu tartışmalar toplumsal değerlerin yeni nesillere aktarılıp, sosyal ve kültürel gelişimlerini sürdürmeleri konusunu oldukça önemli hususlardan biri haline getirmiştir (Acun, Yücel, Önder, Tarman: 2013). Bu konuda temel görevin eğitim kurumlarına düştüğü ifade edilebilir.

Eğitim kurumları bünyesinde yapılacak değerler eğitimi etkinlikleri ile milli ve evrensel değerler yeni nesle özümsetilebilir (Aslan, 2011:1). Değerlerin farkına vararak yeni değerler üretmeleri ve bu değerler doğrultusunda davranışlarını düzeltmeleri konusunda öğrencilere rehberlik edilebilir (Cihan, 2014). Eğitimciler tarafından zor olduğu düşünülse de sürekli değişim ve gelişimin büyük bir hızla meydana geldiği günümüz dünyasında, öz benliğini kaybetmeden bu gelişim ve değişimlere uyum sağlayabilen bireyler yetiştirilebilir (Elbir ve Bağcı, 2013) Özellikle, sınıf öğretmenleri, ilkökul öğrencilerinin duygu ve düşünce dünyasında yaratabilecekleri etkilerin avantajından faydalanarak, evrensel ve milli değerlerin kaybolmaması için etkili bir değerler eğitimi yürütebilir (Yaşaroğlu, 2014). Ancak bunu yapabilmeleri için sınıf öğretmenlerinin değerlerin kaybolma durumuna ilişkin görüş sahibi olmaları ve değerler eğitimine yönelik etkinlikleri bu doğrultuda düzenlemeleri gerekir. Bu gereklilikten yola çıkarak bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin değerlerin kaybolma durumuna ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaybolan ve kaybolmaya yüz tutmuş değerleri ortaya koymayı hedefleyen bu araştırma var olan durumu ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu yönüyle araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli araştırmalar sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan ve büyük kitlelerin (cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, öğrenim durumu gibi) araştırmaya konu olan özelliklerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmalardır (Can, 2014:8). “Tarama araştırmalarının genel amacı genellikle araştırma konusu ile ilgili var olan durumun fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır” (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009: 232). Yapılan çalışmada toplumsal yaşamda kaybolmuş ve kaybolmaya yüz tutmuş değerler sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre belirlenmiş, çeşitli sonuçlara ulaşılmış ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

2.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2013-2014 öğretim yılında Diyarbakır ilindeki devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmada evreni oluşturan elemanların örnekleme seçme şansını eşitlemek için random/rastgele örneklem türü kullanılmıştır. Ekiz (2009: 104) random /rastgele örneklem türünü

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

diğer örneklem türlerinden ayıran en belirgin özelliğinin, evreni oluşturan elemanların çalışmaya seçilme şansının eşit olmasıyla açıklamıştır. Random/rastgele örnekleme ile belirlenen araştırmanın örneklemini Diyarbakır ilinde görev yapan 258 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin dağılımı tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Dağılımı.

Cinsiyet	f	%
Kadın	106	41,1
Erkek	152	58,9
Görev Yeri	f	%
Köy	35	13,6
İlçe Merkezi	99	38,4
İl Merkezi	124	48
Mesleki Kıdem	f	%
1-5yıl	64	24,9
6-10yıl	67	26,1
11-15yıl	34	13,2
16-20yıl	46	17,9
21 ve üzeri yıl	46	17,9
Mezun Olunan Okul	f	%
Eğitim Enstitüsü-Yüksek Okulu	30	11,8
Eğitim Fakültesi	185	72,8
Diğer Fakülteler	39	15,4
Gazete Takibi	f	%
Evet	154	61,6
Hayır	96	38,4
Doğum Yeri	f	%
Köy	74	29
İlçe Merkezi	88	34,5
İl Merkezi	93	36,5

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan erkek öğretmen sayısının kadın öğretmen sayısından fazla olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler ağırlıklı olarak il merkezindeki okullarda görev yapmaktadır. 6- 10 yıl arası görev yapan öğretmenlerin sayısı diğer öğretmenlere göre daha fazladır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu eğitim fakültesi mezunudur. Bu öğretmenlerden günlük gazete takip edenler, etmeyenlerden fazladır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden doğum yeri il merkezi olanların sayısı diğerlerinden fazladır.

2.3. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada toplumsal yaşamda değerlerin kaybolma durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, yerli ve yabancı literatür taranıp, uzman görüşleri de alınarak anket formu hazırlanmıştır. Bu formda Spanger, Schwarts, Rokeach ve Acat- Aslan tarafından sınıflandırılan değerler sıralanmış ve toplumsal yaşamda kaybolma durumları üçlü şeklinde sınıflandırılmıştır. Hazırlanan anket öncelikle uzmanlara gösterilmiştir. Burada bazı değerler değiştirilmiş, bazıları

anketten çıkarılmış, bazı değerler ise eklenmiştir. En son hali ile anket sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Anketin uygulanması sırasında öğretmenlere herhangi bir zaman sınırlaması yapılmamıştır. Öğretmenlerin anketi içtenlikle doldurmalarını sağlamak amacıyla isimlerini yazmaları istenmemiş, anketin bilimsel çalışma amacıyla uygulandığı vurgulanmıştır. Ayrıca öğretmenlere anketi nasıl doldurmaları gerektiği, anketin amacı, ankette yer alan değerler ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmış ve anketin uygulanması sağlanmıştır.

3.4.1. Verilerin Analizi

Anket yoluyla elde edilen veriler, SPSS for Windows 16,0 paket programında analiz edilmek için bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin analizi için aşağıdaki istatistiksel işlemler yapılmıştır.

Değerlerin toplumsal yaşamda kaybolma durumuna yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin görüşleri cinsiyet, görev yeri, mesleki kıdem, en son mezun olunan okul türü, gazete takibi, doğum yeri değişkenlerine göre belirlenmeye çalışılmıştır.

Değerlerin kaybolma durumlarını belirlemek için, frekans ve yüzde alma tekniği kullanılmıştır. Bunun yanında değerlerin kaybolma durumlarına ilişkin görüşlerin cinsiyet değişkeni, mesleki kıdem, görev yeri, en son mezun olunan okul türü, gazete takibi ve doğum yeri değişkenleri açısından karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla, kay kare testi yapılmış, anlamlılık düzeyi olarak 0,05 seçilmiştir. Kay kare testi veri toplama tekniği olarak anketin kullanıldığı ve ankette yer alan maddelerin her birinin ayrı bir durumu betimlemeye çalıştığı durumlarda kullanılır. Herhangi bir soruya verilen cevaplarla soruyu cevaplayanların kişisel özellikleri (demografik özellikleri) arasında ilişki olup olmadığı incelendiğinde bu test kullanılabilir (Büyüköztürk: 2012: 149). Ankete verilen cevaplar sınıflandırıldığından verilerin analizi için kay kare testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Öğretmenlerin Değerlerin Kaybolma Durumuna Yönelik Genel Görüşleri

Değerlerin kaybolma durumlarına yönelik olarak hazırlanan anket analiz edilerek yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. Öğretmenlerin değerlerin kaybolma durumuna ilişkin genel görüşlerinin yüzde ve frekans değerleri.

	Değerler	Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış	
		f	%	f	%	f	%
1.	Sevgi,	29	11,3	143	55,6	85	33,1
2.	Saygı,	62	24,1	155	60,3	40	15,6
3.	Cömertlik,	88	34,1	134	51,9	36	14,0
4.	Dürüstlük,	76	29,6	158	61,5	23	8,9
5.	Doğruluk,	61	23,7	161	62,6	35	13,6
6.	İyilik Etme,	42	16,4	151	59	63	24,6
7.	Aile Birliği, Bütünlüğü,	21	8,2	142	55,5	93	36,3
8.	Çalışkanlık,	26	12,5	152	54,3	79	33,2
9.	Arkadaşlık,	26	10,1	152	59,1	79	30,7
10.	Estetik,	36	14,1	130	51,0	89	34,9
11.	Yardımseverlik,	39	15,1	166	64,3	53	20,3
12.	Merhamet,	56	21,7	146	56,6	56	21,7
13.	Cesaret,	47	18,3	133	51,8	77	30
14.	Sabır,	80	31	131	50,8	47	18,2
15.	Umut,	49	19,1	140	54,5	68	26,5
16.	Şükran Duyma,	57	22,2	158	61,5	42	16,3
17.	Bağışlama ve Özür Dileme,	51	19,9	153	59,8	52	20,3
18.	Özgürlük,	67	26,3	104	40,8	84	32,9
19.	Misafirperverlik,	45	17,4	139	53,9	74	28,7
20.	Barışseverlik,	53	20,6	144	56,0	60	23,3
21.	Kanaatkarlık,	95	36,8	129	50	34	13,2
22.	Emeğe Saygı,	89	34,6	135	52,5	33	12,8
23.	Milli Kültüre Sahip Çıkma,	68	26,4	149	57,8	41	15,9
24.	İşbirliğinde Bulunma	50	19,5	162	63	45	17,4
25.	Komşuluk,	61	23,6	155	60,1	42	16,3
26.	Çok Kültürlülük,	76	29,5	139	53,6	43	16,7
27.	Duyarlı Olma,	72	28	147	57,2	38	14,8
28.	Sorumluluk,	46	17,8	162	62,8	50	19,4
29.	Takdir Etme,	53	20,5	170	65,9	35	13,6
30.	Minnet Duyma,	55	21,8	153	60,7	44	17,5
31.	Adil Olma,	94	37,3	132	52,4	26	10,3
32.	Sadakat,	61	24,4	161	64,4	28	11,2
33.	İnsan Haklarına Saygı,	76	30,3	143	57	32	12,7
34.	Otoriteye Saygı,	38	15,1	133	53	80	31,9
35.	Bilimsellik,	43	17,5	86	35	117	47,6
36.	Dostluk,	38	15,1	161	63,9	53	21
37.	Temiz Olma,	23	9,1	111	44	118	46,8
38.	Paylaşma.	40	15,9	155	61,8	56	22,3
39.	Açık Sözlü Olma,	67	26,8	133	53,2	50	20
40.	Adanmışlık,	74	29,5	129	51,4	48	19,1
41.	Adalet,	109	43,8	112	45	28	11,2
42.	Alçak Gönüllülük	73	29	146	57,9	33	13,1
43.	Dayanışma,	40	15,9	170	67,5	42	16,7
44.	Demokrasiye Saygı,	80	31,7	137	54,4	35	13,9
45.	Girişimcilik,	39	15,5	122	48,4	35	13,9
46.	Disiplin,	63	25	136	54	53	21
47.	Empati,	103	40,9	117	45,3	32	12,4
48.	Erdemli Olma,	79	31,3	138	54,8	35	13,9
49.	Etik Davranma,	82	32,7	140	55,8	29	11,6
50.	Görev Bilinci,	31	12,3	167	66,3	54	21,4
51.	Hoşgörü,	51	20,4	154	61,6	45	18
52.	İtibar,	60	24	144	57,6	46	18,4
53.	İyi Niyet,	57	22,6	157	62,3	38	15,1

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

	Değerler	Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış	
		f	%	f	%	f	%
54.	Nezakət,	49	19,5	168	66,9	34	13,5
55.	Uyumlu Olma,	35	13,9	169	67,1	48	19
56.	Şefkatli Olma,	47	18,7	157	62,3	48	19
57.	Yeniliğe Açık Olma	40	15,9	114	45,2	98	38,9
58.	Azimli Olma,	40	15,9	152	60,3	60	23,8
59.	Eleştiriye Açık Olma	104	41,3	122	48,4	26	10,3
60.	Tutumluluk,	55	21,8	136	54	61	24,2
61.	Mutluluğa ve Acıya Ortak Olma	47	18,7	146	57,9	59	23,4

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin % 43,8'i **adalet** değerini kaybolmuş, %45'i kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Öğretmenlerin %37,3'ü **adil olma** değerini kaybolmuş, %52,4'ü kaybolmaya yüz tutmuş, %41,3'ü **eleştiriye açık olma** değerini kaybolmuş, %48,4'ü kaybolmaya yüz tutmuş %40,9'u **empati** değerini kaybolmuş, %45,3'ü kaybolmaya yüz tutmuş, %34,6'sı **emeğe saygı** değerini kaybolmuş, %52,5'i kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %29,6'sı **dürüstlük** değerini kaybolmuş, %61,5'i kaybolmaya yüz tutmuş, %36,8'i **kanaatkarlık** değerini kaybolmuş, %50'si kaybolmaya yüz tutmuş, %24,1'i **saygı** değerini kaybolmuş, %60,3'ü kaybolmaya yüz tutmuş %23,6'sı **komşuluk** değerini kaybolmuş, %60,1'i kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir.

Tablo 2'ye bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin %20,4'ü **hoşgörü** değerini kaybolmuş, %61,6'sı kaybolmaya yüz tutmuş, %21,7'i **merhamet** değerini kaybolmuş, %56,6'sı kaybolmaya yüz tutmuş, %67,5'i **dayanışma** değerini kaybolmaya yüz tutmuş, %16,7'si ise kaybolmamış, %62,3'ü **şefkatli olma** değerini kaybolmaya yüz tutmuş, %19'u ise kaybolmamış, %62,8'i **sorumluluk** değerini kaybolmaya yüz tutmuş ve %19,4'ü ise kaybolmamış değer olarak görmektedir. Yine araştırmaya katılan öğretmenlerin %64,3'ü **yardımseverlik** değerini kaybolmaya yüz tutmuş, %20,3'ü ise kaybolmamış, %53,9'u **misafirperverlik** değerini kaybolmaya yüz tutmuş, %28,7'si ise kaybolmamış değer olarak görmektedir.

Tablo 2'de araştırmaya katılan öğretmenlerin %46,8'i **temiz olma** değerini kaybolmamış, %44'ü kaybolmaya yüz tutmuş, %47,6'sı **bilimsellik** değerini kaybolmamış, %35'i kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

3.2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Değer No	Kadın						Erkek						X ²	P
	Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış			
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	10	9,5	51	48,6	44	41,9	19	12,5	92	60,5	41	27,0	6,26	,044
19	14	13,5	53	50,0	39	36,8	31	20,4	86	56,6	35	23,0	6,47	,039
25	17	16,0	63	59,4	26	24,5	44	28,8	92	60,5	66	10,5	11,93	,003
26	16	15,1	70	69,0	20	18,9	60	39,5	69	45,4	23	15,1	18,06	,000
27	21	19,8	62	58,5	23	21,7	51	33,8	85	56,3	15	9,9	10,21	,006
31	32	30,8	56	53,8	16	15,4	62	41,9	76	51,4	10	6,8	6,50	,039
33	23	22,3	63	61,2	17	16,5	53	35,8	80	54,1	15	10,1	6,11	,047
36	11	10,6	63	60,6	30	28,8	27	18,2	98	66,2	23	15,5	7,82	,020
39	17	16,3	57	54,8	30	28,8	50	34,2	76	52,1	20	13,7	14,31	,001
44	30	28,8	51	49,0	23	22,1	50	33,8	86	58,1	12	8,1	10,02	,007
47	43	41,3	41	39,4	20	19,2	60	40,5	76	51,4	12	8,1	7,83	,020
51	15	14,4	64	61,4	25	24,0	36	24,7	90	64,6	20	13,7	6,72	,035
56	14	13,5	62	59,6	28	26,9	21	14,2	107	72,3	20	13,5	7,25	,027
60	15	14,4	58	55,8	31	29,8	40	27,0	78	52,7	30	20,3	6,84	,033
61	13	12,5	59	56,7	32	30,8	34	23,0	87	58,8	27	18,2	7,73	,021

p* < 0,05

Tablo 3 incelendiğinde sevgi (X²:6,26), misafirperverlik (X²:6,47), komşuluk (X²:11,93), duyarlı olma (X²:10,21), adil olma (X²:6,50), empati (X²:7,83), hoşgörü (X²:6,62), şefkatli olma (X²:7,25) değerlerinde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (p < 0,05). **Sevgi** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında erkek öğretmenlerin %60,5'i kadın öğretmenlerin ise %48,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. **Misafirperverlik** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında erkek öğretmenlerin %56,6'sı kadın öğretmenlerin ise %50'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. **Komşuluk** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında erkek öğretmenlerin %60,5'i ve %28,8'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Kadın öğretmenlerin %59,4'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve %16'sı kaybolmuş değer olarak görmektedir. **Duyarlı olma** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında erkek öğretmenlerin %56,3'ü ve %33,8'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Kadın öğretmenlerin ise %58,5'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. **Adil olma** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında erkek öğretmenlerin %51,4'ü ve %41,9'u bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Kadın öğretmenlerin ise %53,5'i ve %30,8'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. **Empati** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında erkek öğretmenlerin %51,4'ü ve %40,5'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Kadın öğretmenlerin ise %39,4'ü ve %41,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. **Hoşgörü** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında erkek öğretmenlerin %64,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Kadın öğretmenlerin ise %61,4'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. **Şefkatli olma** değerine

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

ilişkin görüşlere bakıldığında erkek öğretmenlerin %72,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Kadın öğretmenlerin ise %59,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir.

3.3. Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Görev Yeri Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

Tablo 4. Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Görev Yeri Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.

Değer No	Köy						İlçe						İl						X ²	p
	Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış			
	F	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
10	10	28,6	17	48,6	8	22,9	7	7,3	59	61,5	30	31,2	19	15,3	54	43,5	51	41,1	15,12	,004
13	15	42,9	12	34,3	8	22,9	15	15,3	52	53,1	31	31,6	17	22,7	69	64,2	38	37,2	16,61	,002
15	12	37,1	12	34,3	10	28,6	17	17,3	55	56,1	26	26,5	19	25,3	73	58,9	32	25,8	10,24	,036
16	11	32,4	12	35,3	11	32,4	16	16,2	69	69,7	14	14,1	30	24,2	77	62,1	17	13,7	14,49	,006
20	14	40,0	13	37,1	8	22,9	15	15,3	56	57,1	27	27,6	24	19,4	75	60,5	25	20,2	11,76	,019
28	12	34,3	14	40,0	9	25,7	14	14,1	70	70,7	15	15,2	20	16,1	78	62,9	26	21,0	11,95	,018
35	10	30,3	7	21,2	16	48,5	18	19,4	40	43,0	35	37,6	15	12,5	39	32,5	66	55,0	12,03	,017
39	15	44,3	13	38,2	6	17,6	19	20,2	61	64,9	14	14,9	33	27,0	59	48,4	30	24,6	12,31	,015
45	7	20,0	21	60,0	7	20,0	18	19,1	49	52,1	27	28,7	14	11,4	52	42,3	57	46,3	12,31	,015
55	11	31,4	18	51,4	6	17,1	7	7,4	68	72,3	19	20,2	17	13,8	83	67,5	23	18,7	12,37	,015

p* < 0,05

Tablo 4 incelendiğinde estetik (X²:15,12), cesaret (X²:16,61), barışseverlik (X²:10,24), sorumluluk (X²:11,95), girişimcilik (X²:12,31), uyumlu olma (X²:12,37) değerine ilişkin görüşlerde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (p<0,05). **Estetik** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında köyde görev yapan öğretmenlerin %48,6'sı ve %28,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. İlçede görev yapan öğretmenlerin %61,5'i ve %31,2'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. İlde görev yapan öğretmenlerin %43,5'i ve %41,1'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. **Cesaret** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında köyde görev yapan öğretmenlerin %34,3'ü ve %42,9'u bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. İlçede görev yapan öğretmenlerin %53,1'i ve %31,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. İlde görev yapan öğretmenlerin %64,2'si ve %37,2'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. **Barışseverlik** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında köyde görev yapan öğretmenlerin %40,1 ve %37,1'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. İlçede görev yapan öğretmenlerin %57,1'i ve %27,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. İlde görev yapan öğretmenlerin %60,5'i ve %20,2'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. **Sorumluluk** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında köyde görev yapan öğretmenlerin %40,1 ve %34,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. İlçede görev yapan öğretmenlerin %70,7'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. İlde görev yapan öğretmenlerin %62,9'u bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. **Girişimcilik** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında köyde görev yapan öğretmenlerin %60,1 bu değeri kaybolmamış değer olarak görmektedir. İlçede görev

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

yapan öğretmenlerin %52,1'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. İlde görev yapan öğretmenlerin %46,3'ü bu değeri kaybolmamış değer olarak görmektedir. **Uyumlu olma** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında köyde görev yapan öğretmenlerin %51,4'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. İlçede görev yapan öğretmenlerin %72,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. İlde görev yapan öğretmenlerin %67,5'i kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir.

3.4. Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

Tablo 5. Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

Değer No	1-5 yıl						6-10 yıl						11-15 yıl						15-20 yıl						21 ve üzeri yıl						X ²	p
	kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış		kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış		kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış			
	f	%	F	%	F	%	F	%	F	%	f	%	F	%	F	%	f	%	F	%	F	%	%	f	%	f	%	F	%			
7	7	10,9	27	42,2	30	46,9	7	10,9	36	56,2	21	32,8	1	3,0	21	63,6	11	33,3	4	9,3	32	74,4	7	16,3	5	11,1	31	68,9	9	20,0	17,54	,025
9	3	4,7	33	51,6	28	43,8	7	10,4	41	61,2	19	28,4	2	5,9	26	76,5	6	17,6	3	6,5	28	60,9	15	32,6	10	22,2	24	53,3	11	24,4	18,7	,017
11	9	14,1	36	56,2	19	29,7	10	14,9	45	62,7	12	17,9	2	5,9	21	61,8	11	32,4	5	10,9	35	76,1	6	13,0	13	28,3	28	60,9	5	10,9	18,04	,021
14	19	29,7	27	42,2	18	28,1	15	23,4	39	60,9	10	15,6	6	18,2	21	63,6	6	18,2	10	23,3	29	67,4	4	9,3	10	12,2	32	71,1	3	6,7	15,55	,049
19	9	14,3	37	58,7	17	27,0	7	10,9	42	65,6	15	23,4	4	12,5	16	50,0	12	37,5	4	9,3	34	79,1	5	11,6	13	28,9	22	48,9	10	22,2	17,37	,026
22	16	25,0	39	60,9	9	14,1	28	41,8	29	43,3	10	14,9	9	26,5	18	52,9	7	20,6	11	24,4	29	64,4	5	11,1	25	54,3	19	41,3	2	4,3	18,67	,017
26	17	26,6	39	60,9	8	12,5	17	25,4	41	61,2	9	13,4	5	14,7	19	55,9	10	29,4	11	23,9	26	56,5	9	19,6	26	56,5	13	28,3	7	15,2	26,57	,001
28	14	21,9	33	51,6	17	26,6	8	11,9	49	73,1	10	14,9	5	14,7	20	58,8	9	26,5	3	6,5	33	71,7	10	21,7	16	34,8	26	56,5	4	8,7	22,22	,005
32	18	28,6	33	52,4	12	19,0	12	18,5	49	75,4	4	6,2	5	15,6	20	62,5	7	21,9	12	27,3	28	63,6	4	9,1	14	31,1	30	66,7	1	2,2	17,62	,024
36	7	10,9	35	54,7	22	34,4	9	13,8	41	63,1	15	23,1	3	9,1	23	69,7	7	21,2	6	13,6	33	75,0	5	11,4	13	28,9	28	62,2	4	8,9	19,81	,011
49	29	45,3	29	45,3	6	9,4	21	32,3	36	55,4	8	12,3	5	15,2	20	60,6	8	24,2	15	34,1	24	54,5	5	11,5	12	27,3	30	68,2	2	4,5	15,99	,042
54	14	21,9	38	59,4	12	18,8	9	14,1	46	71,9	9	14,1	3	9,1	23	69,7	7	21,2	7	15,9	34	77,3	3	6,8	16	35,6	26	57,8	3	3,6	17,01	,030
60	16	25,0	34	53,1	14	21,9	10	15,4	31	47,7	24	36,9	4	12,1	21	63,6	8	24,2	11	25,0	29	65,9	4	9,1	14	31,1	20	44,4	11	24,4	16,5	,036

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Tablo 5. İncelendiğinde aile birliği ($X^2:17,54$), yardımseverlik ($X^2:18,04$), emeğe saygı ($X^2:18,67$), çok kültürlülük ($X^2:26,57$), sorumluluk ($X^2:22,22$), etik davranma ($X^2:15,99$), tutumluluk ($X^2:16,5$) değerine ilişkin görüşlerde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($p<0,05$). **Aile birliği** değerine ilişkin görüşlerde bakıldığında mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %42,2'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin %56,2'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenlerin %63,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin %74,4'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 21 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin %68,9'u bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. **Yardımseverlik** değerine ilişkin görüşlerde bakıldığında mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %56,2'si ve %29,7'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin %62,7'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenlerin %61,8'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin %76,1'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 21 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin %60,9'u bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. **Emeğe saygı** değerine ilişkin görüşlerde bakıldığında mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %60,9'u ve %25'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin %43,3'si ve %41,8'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenlerin %52,9'u ve %20,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin %64,4'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 21 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin %41,3'ü ve %54,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. 26. değer olan **çok kültürlülük** değerine ilişkin görüşlerde bakıldığında mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %60,9'u ve %26,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin %60,2'si ve %25,4'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenlerin %55,9'u ve %29,4'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin %56,5'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 21 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin %56,5'i bu değeri kaybolmuş değer olarak görmektedir. 28. değer olan **sorumluluk** değerine ilişkin görüşlerde bakıldığında mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %51,6'sı ve %21,9'u bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin %73,1'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenlerin %58,8'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin %71,7'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 21 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin %56,5'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. **Etik davranma** değerine ilişkin görüşlerde bakıldığında mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %45,3'ü ve %45,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin %55,4'ü ve %32,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenlerin %60,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin %54,5'i ve %34,1'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. **Tutumluluk** değerine ilişkin görüşlerde bakıldığında mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin %53,1'i ve %25'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin %47,7'si %36,9'u bu değeri kaybolmaya

yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenlerin %63,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin %65,9'u bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Mesleki kıdemi 21 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin %44,4'ü ve %31,1'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir.

3.5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Okul Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Okul Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Değer No	Eğitim Yüksek Okulu						Eğitim Fakültesi						Diğer						X²	p
	Kaybolmuş		Kaybolma-ya yüz tutmuş		Kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolma-ya yüz tutmuş		Kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolma-ya yüz tutmuş		Kaybolmamış			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
11	9	30,0	20	66,7	1	3,3	24	13,0	120	64,9	41	22,2	5	12,8	23	59,0	11	28,2	10,92	,027
12	11	36,7	17	56,7	2	6,7	37	20,0	105	56,8	43	23,2	7	17,9	21	53,8	11	28,2	12,34	,015
19	11	36,7	11	36,7	8	26,7	27	14,6	105	56,8	53	28,6	6	15,4	20	51,3	13	33,3	9,66	,046
21	16	53,3	13	43,3	1	3,3	44	24,9	111	62,7	22	12,4	9	23,1	25	64,1	5	12,8	11,45	,022
24	8	27,6	18	62,1	3	10,3	31	16,8	124	67,0	30	16,2	10	25,6	17	43,6	12	30,8	10,12	,038
26	19	63,3	8	26,7	3	10,0	48	25,9	109	58,9	28	15,1	7	17,9	21	53,8	11	28,2	23,51	,000
28	9	30,0	18	63,7	2	6,7	34	18,4	113	61,1	38	20,5	2	5,1	27	69,2	10	25,6	9,78	,044
31	19	63,3	10	33,3	1	3,3	63	35,2	96	53,6	20	11,2	11	28,2	24	61,5	4	10,2	10,81	,029
39	15	50,0	13	43,3	2	6,7	42	23,7	100	56,5	35	19,8	9	23,1	17	43,6	13	33,3	14,46	,006
41	22	73,2	8	26,7	0	0	71	40,3	86	48,9	19	10,8	15	38,5	15	38,5	9	23,1	17,99	,001
54	12	40,0	17	56,7	1	3,3	31	17,4	122	68,5	25	14,0	6	15,4	25	64,1	8	20,5	11,31	,023

p* < 0,05

Tablo 6 incelendiğinde yardımseverlik (X²:10,92), misafirperverlik (X²:9,66), sorumluluk (X²:9,78), adil olma (X²:10,81), adalet (X²:17,99) değerine ilişkin görüşlerde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (p<0,05). 11. değer olan **yardımseverlik** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında eğitim yüksek okulundan mezun olan öğretmenlerin %66,7'si ve %30'u bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin %64,9'u bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %59'u ve %28,2'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. 19. değer olan **misafirperverlik** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında eğitim yüksek okulundan mezun olan öğretmenlerin %36,7'si ve %36,7'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin %58,8'i ve %28,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. Diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %51,3'ü ve %33,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmamış değer olarak görmektedir. 28. değer olan **sorumluluk** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında eğitim yüksek okulundan mezun olan öğretmenlerin %30'u ve %63,7'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin %61,1'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %69,2'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. 31. değer olan **adil olma** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında eğitim yüksek okulundan mezun olan öğretmenlerin %33,3'ü ve %63,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin %53,6'sı ve %35,2'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %61,5'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

görmektedir. 41. değer olan **adalet** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında eğitim yüksek okulundan mezun olan öğretmenlerin %73,2'si bu değeri kaybolmuş değer olarak görmektedir. Eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin %48,9'u ve %40,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %38,5'i ve %38,5'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir.

3.6. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Gazete Takibi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşlerinin Gazete Takibi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Değer no	Takip Eden						Takip Etmeyen						X ²	P
	Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
2	36	23,4	101	65,6	17	11,0	24	25,3	49	52,6	22	23,2	7,50	,023
28	30	19,5	102	66,2	22	14,3	12	12,5	59	61,5	25	26,0	6,27	,043
29	38	24,7	102	66,8	24	9,1	12	12,5	64	66,7	20	20,8	10,38	,006
46	48	30,7	78	52,0	26	17,3	16	17,0	52	55,3	26	27,7	7,24	,027
56	27	18,0	102	68,0	21	14,0	18	19,1	51	54,3	25	16,6	6,64	,036

p* $<0,05$

Tablo 7 incelendiğinde saygı (X²:7,50) ve disiplin (X²:7,24) değerlerinde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (p $<0,05$). 2. değer olan **saygı** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında gazete takip eden öğretmenlerin %65,6'sı, gazete takip etmeyen öğretmenlerin ise %52,6'sı bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. 46. değer olan **disiplin** değerine ilişkin görüşlere bakıldığında gazete takip eden öğretmenlerin %52'si ve %30,7'si bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak görmektedir. Gazete takip etmeyen öğretmenlerin ise %55,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Bunun yanında gazete takip etmeyen öğretmenlerin %27,7'si bu değeri kaybolmamış değer olarak görmektedir.

3.7. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Görüşlerinin Doğum Yeri Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Tablo 8 . Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Görüşlerinin Doğum Yeri Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Değer No	Köy						İlçe						İl						X ²	P
	Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış		Kaybolmuş		Kaybolmaya yüz tutmuş		Kaybolmamış			
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1	10	13,5	50	67,6	14	18,9	12	13,6	40	45,5	36	40,9	7	7,6	51	55,4	34	37,0	11,91	,018
19	13	18,1	49	68,1	10	13,9	17	20,0	50	58,8	18	21,2	7	7,9	51	57,3	31	34,8	13,43	,009
26	30	40,5	38	51,4	6	8,1	26	29,5	45	51,1	17	19,3	20	21,5	54	58,1	19	20,4	9,98	,041
39	26	35,6	41	56,2	6	8,2	21	24,7	44	51,8	20	23,5	19	31,3	47	52,8	23	25,8	10,57	,032
47	33	45,2	35	47,9	5	6,8	37	43,0	44	51,2	5	5,8	33	36,7	36	40,0	21	23,3	15,49	,004
56	13	17,8	55	75,3	5	6,8	13	15,1	51	59,3	22	25,6	21	23,3	49	54,4	20	22,2	12,82	,012

p* $<0,05$

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Tablo 8 incelendiğinde 1. değer olan **sevgi** değerini köyde doğan öğretmenlerin %67,6'sı, ilçede doğan öğretmenlerin % 45,5 i, ilde doğan öğretmenlerin ise % 55,4 ü kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak gördüğü ifade edilebilir. 19. değer olan **misafirperverlik** değerine ilişkin öğretmen görüşlerinde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (X^2 : 13,4; p:,009). Doğum yeri köy olan öğretmenlerin %68,1'i, ilçe olan öğretmenlerin % 58,8'i, il olan öğretmenlerin ise % 57,3'ü bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. 26. değer olan **çok kültürlülük** değerine ilişkin görüşlerde anlamlı farklılık söz konusudur (X^2 = 9,98; p=,041). Doğum yeri köy olan öğretmenlerin % 40,5'i kaybolmuş, % 51,4'ü kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Doğum yeri ilçe olan öğretmenlerin %51,1'i doğum yeri il olan öğretmenlerin ise % 58,1'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. 39. değer olan **açık sözlü olma** değerine ilişkin görüşlerde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (X^2 : 10,57; p: ,032). Doğum yeri köy olan öğretmenlerin % 36,2'si ve % 35,6'sı bu değer kaybolmuş ve kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak gördüğü söylenebilir. Doğum yeri ilçe olan öğretmenlerin %51,8i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmekte iken, doğum yeri il olan öğretmenlerin %52,8'i bu değeri kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir.

4. Sonuç ve Tartışma

Sanayi devriminden sonra bilimsel bilgi ve teknolojiye meydana gelen hızlı ilerleme, geçmişten çok farklı esaslara dayalı bir toplumsal yaşam meydana getirmiştir. “Uzun vadede yok” sloganıyla yola çıkan yeni ekonomi ve “her şey mubahtır” ilkesiyle var olan postmodern süreç, insanlığın ortaya koyduğu değerleri ve yaşam felsefesini tehdit etmektedir. Toplumsal yaşamda ortaya çıkan işsizlik, eşitsizlik, geçicilik, süreksizlik, güvensizlik, kuralsızlık ve yönüzlük değerlerin toplumsal yaşamda aşınmasına ve kaybolmasına neden olmaktadır (Şentürk: 2010). Günümüzde değer aşınması ve kaybolmasının nedeni, ekonomik ilişkilerin yoğun şekilde yaşanmasından ötürü maddi olanın merkezi değer haline gelmesi ve amaç değerlerle araç değerlerin yer değiştirmiş olması olabilir (Gündoğan: 2002). Araştırmadan elde edilen bulgulara göre sınıf öğretmenleri adalet, adil olma, eleştiriye açık olma, empati yapma değerlerinin toplumsal yaşamda neredeyse kaybolmuş değer olduğunu düşünmektedir. Bunlara ek olarak kanaatkarlık, emeğe saygı, etik davranma, dürüstlük, cömertlik, iyi niyet, merhamet, dayanışma, şefkatli olma, bağışlama ve özür dileme, sorumluluk, barışseverlik, tutumlu olma, mutluluğa ve acıya ortak olma, yardımseverlik ve misafirperverlik değerlerinin araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir bölümü tarafından kaybolmaya yüz tutmuş değerler olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Hasırcı (2008) siyasal yaşamda meydana gelen kayırmacılık, rüşvet ve irtikap, zimmete geçirme, rant kollama ve sır sızdırma vb. olaylar değerlerin yozlaşmasına sebebiyet verdiğini ifade etmiştir.

Çavdarıcı 'ya göre Türkiye'de cemiyet hayatının bütün safhalarında kıymet hükümlerinin sarsıldığını gözleyebilmek mümkündür. Çünkü çalışarak elde edilen meşru kazancın kutsallığına inanan toplumumuzda, kolay kazanç yollarına itibar önemli ölçüde artmıştır, buna bağlı olarak da alınteri ve emek horlanmaktadır (2002: 14). Küreselleşme, kapitalizm ve kırsaldan kente göç nedeni ile toplum düzeninin istediği nitelikli eleman olmaya çalışan kişiler, toplumsal statü kazanmanın ancak makamla ve parayla mümkün olduğunu görebilmekte, bunlara sahip olma isteğini ve bu gibi şeylere ulaştığında sahip olduklarını kişilik değerleri olarak öne çıkarabilmektedir (Ergil, 1994: 130). Modernizmin bireye yansıyan yönü bireycilik şeklinde olmuştur (Göktürk ve Günelan, 2006). Tüm bunlara ek olarak birey menfaatini ön planda tutan ve toplumun çıkarını hiçe sayan anlayışın yaygınlaşması, lüks tüketimin artması, haksız ve emeksiz kazancın artması ve yaygınlaşması, var olanla yetinmeme, emek vererek bir yere-hedefe ulaşma yerine daha kestirme, kolay ve etik olmayan yollarla hedefe ulaşma çabaları geleneksel değerlerin kaybolmasının nedeni olabilir. Araştırmada elde edilen bulgulara emek değerinin kaybolmaya yüz tutmasının nedeni yukarıda ifade edilen çalışma bulguları olabilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Günümüzde değer yozlaşması ve bozulması sadece ekonomik alanda değil, kültür- sanat hayatında ve insan ilişkilerinin her alanında gözlenebilmektedir. Bu bozulmayı etkileyen araçlardan birisi kitle iletişim araçlarıdır. Bu anlamda medyanın ulaştığı alanın genişliği değerlerin yayılmasında ve yaşatılmasında etkili olduğu gibi, yıpratılmasında da o derece etkilidir. Bundan dolayı yaşamın her alanını etkileyebilme potansiyeline sahip olan medyanın, dini ve geleneksel değer yargılarını aşındırma hususunda etkili olduğu söylenebilir (Ceyhan, 2012: 173). Yukarıda ele alınan çalışmalarda değerlerin toplumsal yaşamda yozlaşma ve kaybolma nedenleri ifade edilmektedir. Çalışmada elde edilen sonuçlarda değerlerin kaybolma durumları belirlenmeye çalışılmış ve değerlerin ciddi anlamda kaybolma tehlikesi ile karşı karşıya olduğu görülmüştür. Değerlerin kaybolmaya yüz tutmasında siyasi yaşamda, ekonomik sistemde ve yazılı-görsel medyada meydana gelen olumsuzlukların etkisi olduğu söylenebilir.

Değerleri sınıflama amacı ile Acat -Aslan (2012) tarafından yapılan çalışmada sorumluluk, dürüstlük, yardımseverlik, adaletli ve bakımlı/temiz olma değerlerinin muhafazakar ve geleneksel değerler kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Araştırma bulgularından elde edilen verilere göre Acat-Aslan tarafından sınıflandırılan bu değerlerin kaybolmaya yüz tutmuş değerler olması küreselleşmenin kültürümüze olan olumsuz etkisini gözler önüne sermektedir. Bunun yanında yine bu çalışmada misafirperverlik, tutumlu olma, bağışlayıcı olma, minnet duyma, kibar olma, merhametli ve cömert olma değerleri sosyal- toplumsal değer kategorisinde yer almıştır. Araştırma bulgularında bu değerlerin kaybolmaya yüz tutmuş değerler olarak karşımıza çıkmış olması sosyal ve toplumsal birlikteliğimiz açısından olumsuz bir durum olarak yorumlanabilir.

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, empati yapma değerinin toplumsal yaşamda kaybolduğuna yönelik görüşe sahiptir. Çelikkaya, Filoğlu ve Öktem tarafından 2013 yılında yapılan araştırmaya göre öğrencilerin olumlu değerlere sahip insanları model almalarını sağlama ve onlarla empati yapmaya yönelik etkinlikler, sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından sıklıkla yapılmaktadır. Bu bulgu dikkate alınarak empati değerinin kaybolmaması için öğretmenlerin etkinlikler yaptığı ifade edilebilir. İnsanlarla ilişki kurarken empatik anlayış geliştirebilenler, diğer insanlara karşı daha hoşgörülü olurlar. İnsani ilişkilerde hoşgörü olduğunda çatışmaların daha az yaşanabileceği düşünülebilir. Bundan ötürü insanların farklı duygu, düşünce ve fikre sahip olması toplumsal açıdan bir çatışma nedeni değil, zenginlik kaynağı haline dönüşebilir (Özbek: 2010). Şen tarafından 2007 yılında yapılan çalışmada MEB tarafından önerilen 100 temel eserde en az öne çıkan değerlerin bilimsellik değeri ile birlikte sağlıklı olmaya önem verme değerlerinin olduğu görülmektedir. Araştırmada elde edilen bulgularda bilimsellik değeri ile temiz olma değerlerinin öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu tarafından kaybolmamış değer olarak algılandığı görülmektedir. Sağlıklı olmaya önem verme değeri ile temiz olma değeri arasındaki ilişki göz önüne alındığında iki çalışmada elde edilen bulguların tutarlı olduğu söylenebilir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre erkek öğretmenlerin sevgi, misafirperverlik, komşuluk, çok kültürlülük, duyarlı olma, adil olma, dostluk, açsözlü olma, empati, şefkatli olma, tutumluluk değerlerini kadın öğretmenlere göre daha fazla kaybolmuş ve kaybolmaya yüz tutmuş değerler olarak gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Kadınların karakterleri gereği değerleri erkeklere göre daha fazla içselleştirmiş olmaları söz konusu değerleri yaşayan değerler olarak görmelerine neden olabilir. Oğuz (2012) çalışmasında kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre özyönelim, evrenselcilik, yardımseverlik ve güvenlik değer tiplerinde daha olumlu görüş bildiklerini tespit etmiştir. Coşkun ve Yıldırım (2009) kadın üniversite öğrencilerinin değer düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Acat -Aslan tarafından 2012 yılında yapılan çalışma sonuçlarına göre, ulusal-millî değerler ile bilimsel-yenilikçi değerleri kadınlar daha fazla önemsemektedir. Türk tarafından 2009 yılında yapılan çalışma sonucuna göre kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre saygı eğitimi uygulamalarına derslerinde daha fazla yer

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

vermektedir. Tüm bu bulgular dikkate alındığında erkek öğretmenlerin değerlerin daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş olması konusunda yüksek düzeyde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre köyde görev yapan öğretmenlerin ilçe ve ilde görev yapan öğretmenlere göre estetik, cesaret, umut, değerlerini kaybolmamış değerler olarak gördükleri tespit edilmiştir. Yine araştırma bulgularına göre, ilçede görev yapan öğretmenler, il ve köylerde görev yapan öğretmenlere göre şükran duyma değerini kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Köyde görev yapan öğretmenler, ilde ve ilçede görev yapan öğretmenlere göre barışseverlik değerini kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. İlçede görev yapan öğretmenler, köy ve ilde görev yapan öğretmenlere göre sorumluluk değerini kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Açık sözlü olma değerine ilişkin olarak köyde görev yapan öğretmenlerin, ilçe ve ilde görev yapan öğretmenlere göre bu değeri daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak gördüğü tespit edilmiştir. Köyde görev yapan öğretmenler, girişimcilik değerini il ve ilçede görev yapan öğretmenlere göre kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Araştırmada köyde görev yapan öğretmenlerin, diğer öğretmenlere göre değerleri daha fazla kaybolmuş ve kaybolmaya yüz tutmuş olarak gördükleri tespit edilmiştir. Dilmaç, Bozgeyikli, Çıkıllı (2008) tarafından yapılan çalışmada yaşamlarının büyük bir kısmını köy ve kasabada geçiren öğretmenlerin geleneksel değer algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Değer algıları yüksek olan öğretmenlerin, değerlerin aşınması ve kaybolmasına yönelik algılarının da yüksek olabileceği düşünüldüğünde araştırma bulgularının tutarlı olduğu söylenebilir.

Araştırmada mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin arkadaşlık, sadakat değerlerini diğer öğretmenlere göre daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Yardımseverlik, emeğe saygı, dostluk, tutumluluk, mutluluğa ve acıya ortak olma değerlerine ilişkin görüşlere bakıldığında mesleki kıdemi 15-20 yıl olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre bu değerleri daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş değerler olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Etik davranma değerine ilişkin görüşlere bakıldığında mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre bu değeri daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Sorumluluk, nezaket, aile birliğine önem verme değerlerine ilişkin görüşlere bakıldığında mesleki kıdemi 15-20 ve 21 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre bu değerleri daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Sabır değerine ilişkin görüşlere bakıldığında mesleki kıdemi 21 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre bu değeri daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada mesleki kıdem değişkenine göre kaybolmuş ve kaybolmaya yüz tutmuş değerlerin önemli bir bölümünün Acat ve Aslan (2012) tarafından yapılan muhafazakâr ve toplumsal değerler kategorisinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Toplumsal birliktelik açısından değerlerin önemi düşünüldüğünde değerlerin kaybolmaya yüz tutması birçok toplumsal problemi beraberinde getirecektir. Bunun yanında Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan yardımseverlik değerini mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerin önemli bir bölümü kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Araştırmada yaşlı öğretmenlerin toplumsal ve muhafazakâr değerleri genç öğretmenlere göre daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş değerler olarak gördükleri belirlenmiştir. Özgür (2013) tarafından yapılan araştırmada ise gençlerin bireysel ve muhafazakâr değerleri yaşlılara göre daha fazla önemsendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu iki bulgunun tutarlı olmadığı ifade edilebilir. Yaşlıların daha fazla muhafazacı ve gelenekçi olması araştırma öncesinde öngörülebilecek bir durumdur. Kılcan (2007) yapmış olduğu çalışmada mesleki kıdemi 16-20 yıl olan Sosyal Bilgiler öğretmenleri, diğer mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlere göre Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan değerleri daha eğitici buldu ve bu değerlerin öğretimi konusunda okul idaresinden daha fazla yardım almaktadır. Bu bulgudan hareketle değerleri

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

kaybolmaya yüz tutmuş olarak gören öğretmenlerin bu değerleri öğrencilere kazandırmak isteyecekleri ve buna yönelik etkinliklere derslerinde yer verecekleri düşünülebilir.

Yardımseverlik, merhamet, işbirliğinde bulunma, çok kültürlülük, adil olma, açık sözlü olma ve kanaatkarlık değerlerine ilişkin görüşlere bakıldığında eğitim yüksek okulundan mezun olan öğretmenler, eğitim fakültesi ve diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlere göre bu değerleri daha fazla kaybolmuş ve kaybolmaya yüz tutmuş olarak görmektedir. Eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenler, eğitim yüksek okulundan ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlere göre misafirperverlik değerini daha çok kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak algılamaktadır. Diğer fakültelerden mezun olan öğretmenler, eğitim yüksek okulundan ve eğitim fakültesinden mezun öğretmenlere göre sorumluluk değerini daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Eğitim yüksek okulundan mezun olan öğretmenler, adil olma değerini eğitim fakültesi ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlere kıyasla daha çok kaybolmuş değer olarak görmektedir. Aslan tarafından 2011 yılında yapılan çalışmada adalet değerinin öğretmenlerin önemli bir kısmı tarafından öğrencilere kazandırılmak istenen bir değer olduğunu görebilmekteyiz. Bunun yanında aynı çalışmada bu değerın öğretimi konusunda öğretmenlerin mezun oldukları okul değişkeni açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre gazete takip eden öğretmenler, etmeyen öğretmenlere göre saygı, sorumluluk ve şefkatli olma değerlerini daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş değerler olarak görmektedirler. Buna ek olarak yine gazete takip eden öğretmenlerin, gazete takip etmeyen öğretmenlere göre takdir etme ve disiplin değerlerini kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değer olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Aydemir (2007) gazetelerin ikinci sayfalarında yer alan dedikodu haberlerine sıklıkla yer verildiğini ifade etmektedir. Bu sayfalarda yer alan ve toplumun değerleri ile uyuşmayan haberleri gören öğretmenler değerlerin kaybolduğu yönünde görüşe sahip olabilirler. Bunun yanında yazılı ve görsel medyada sıklıkla ve periyodik olarak tekrarlanan toplumsal değerlerle uyuşmayan görüntü ve haberlerin çokluğu (Arslan, 2006) bu durumun ayrı bir sebebi olarak düşünülebilir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre köyde doğan öğretmenlerin il ve ilçede doğan öğretmenlere göre sevgi, şefkatli olma ve misafirperverlik değerlerini kaybolmaya yüz tutmuş değerler olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Doğum yeri köy olan öğretmenler, doğum yeri ilçe ve il olan öğretmenlere göre çok kültürlülük, açık sözlü olma ve empati değerlerini kaybolmaya yüz tutmuş ve kaybolmuş değerler olarak görmektedirler. Misafirperverlik değerine ilişkin görüşlere bakıldığında doğum yeri köy olan öğretmenler, doğum yeri ilçe ve il olan öğretmenlere göre bu değeri daha fazla kaybolmaya yüz tutmuş değer olarak görmektedir. Değerlere ilişkin anlamlı farklılığın olduğu sonuçlar göz önüne alındığında genel anlamda doğum yeri köy olan öğretmenler, doğum yeri ilçe ve il olan öğretmenlere göre değerleri kaybolmuş ve kaybolmaya yüz tutmuş olarak görmektedir. Köy yaşamında değerlerin henüz yok olmamış olması, il ve ilçelerde bu değerlerin daha fazla yok olmaya yüz tutmuş olması bu duruma neden olabilir. Bunun yanında üniversite öğrencilerinin değer yargılarının düzeylerinin araştıran Coşkun ve Yıldırım (2009) toplumsal bazda değer yargısı düzeylerinin köy-kent bağlamında farklı olmadığını tespit etmiştir. Ancak bu çalışmanın bulgularında köy- kent farklılığının değerlerin kaybolma durumunda farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu anlamda Coşkun ve Yıldırım tarafından gerçekleştirilen çalışmadaki bulgular ile araştırma bulgularının paralellik göstermediği düşünülebilir.

4.1. Öneriler

- Toplumda var olan değer kaybını önlemek için örgün ve yaygın eğitim kurumlarında değerler eğitimine yer verilmelidir.

- Toplumda değerlerin yaşayabilmesi için her dersin programında belirli değerler ve bu değerlerin öğretimine yönelik etkinlikler yer almalıdır.
- Günlük yaşamada değerlerin yaşaması için okul öncesi eğitimden yüksek eğitime kadar değerler eğitime yer verilmelidir. Bunun yanında kişiler iş yaparken ve hizmet verirken de değerler eğitimi ile etkinliklerin içerisinde yer almalıdır.
- Değerlerin yaşayabilmesi için değerler eğitimi resmi programlar olduğu kadar örtük programda da yer almalıdır.
- Dini kurumlar değerlerin yaşayabilmesi için değerler eğitime yönelik faaliyetlerde bulunmalıdır.
- Değerlerin toplumsal hayatta yaşayabilmesi için ailelere eğitim verilmelidir.
- Değerlerin yaşayabilmesi için okul öncesi düzeyden itibaren eleştirel düşünme ile ilgili etkinliklere derslerde yer verilmelidir.
- Meslek odaları ve sendikalar değerlerin toplumsal yaşamda kaybolmaması adına mensuplarının değerler ile ilgili etkinlikler, seminerler, gösteriler, tiyatro oyunları vb. faaliyetlerden yararlanmasına imkan sağlamalıdır.
- Kitle iletişim araçları değerler konusunda dikkatli yayın yapmalı; eğitim programlarında yer alan değerlere aykırı yayınlar yapmamalıdır.

KAYNAKÇA

- ACAT, M. B., ve ASLAN, M. (2012). Yeni bir değer sınıflaması ve bu sınıflamaya bağlı olarak öğrencilere kazandırılması gereken değerler. *Kuram ve Uygulama Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1461-1474.
- ACUN, İ., YÜCEL, C., ÖNDER, A., ve TARMAN, B. (2013). Değerler: kim ne kadar değer veriyor?. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12). 191-206.
- ARSLAN, A. (2006). Medyanın birey, toplum ve kültür üzerine etkileri. *International Journal Of Human Sciences*, 1(1). Tarih: <http://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/162/162>
- ASLAN, M. (2011). *İlköğretimde Karakter Eğitimi ve Öğrencilere Kazandırılması Gereken Değerler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- AVCIOĞLU, G. Ş. (2011). Küresel bilgi teknolojilerinin değerler üzerindeki etkisi. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(1). <http://193.140.229.51/index.php/EFD/article/viewFile/639/461> Erişim Tarihi: 06/03/2015.
- AYDEMİR, U. (2006). Dedikodunun boyalı yüzü: Günlük gazetelerde dedikodu haberleri. *Milli Folklor Dergisi*. Yıl: 19, SAYI: 75 Erişim Tarihi: 13.02.2015 http://www.millifolklor.com/tr/sayfalar/75/21_.pdf
- BALAY, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- BATUR, Z., Sır, A. N. ve Hafız, B. (2012). Nasreddin hoca fıkralarında değer yargıları ve eğitim. *Electronic Turkish Studies*, 7(3), 583-596.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş.(2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.16. Baskı.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, K. E., AKGÜN, E. Ö., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- CAN, A. (2014) *Spss ile nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi. 3. Baskı
- CEYLAN, Y. (2012). Toplumsal değerler ve medya etiği. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl, 4, 45-58.
- CİHAN, N. (2014). Okullarda değerler eğitimi ve Türkiye’deki uygulamaya bir bakış. *Electronic Turkish Studies*, 9(2). 429-436.
- COŞKUN, Y. ve YILDIRIM, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin değer düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(6), 311-328.
- CÜCELOĞLU, D., ERDOĞAN, İ. (2014). Öğretmen olmak bir can’a dokunmak. İstanbul: Final Kültür Sanat Yayınları.
- ÇAKMAK, F (2014). Değerler krizi: Dönüşen maneviyat ve çevre bilinci. https://scholar.google.com.tr/scholar?q=DE%C4%9EEERLER+KR%C4%B0Z%C4%B0%3A+D%C3%96N%C3%9C%C5%9EEN+MANEV%C4%B0YAT+ve+%C3%87EVR+E+B%C4%B0L%C4%B0NC%C4%B0&btnG=&hl=tr&as_sdt=0%2C5 Erişim Tarihi: 11.02.2015
- ÇAVDARCI, M. (2002) *Türkiye’de sosyal değerlerin aşınması ve kültür sömürgeciliği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇELİKKAYA, T., FİLOĞLU, S. ve ÖKTEM, N. S. (2013). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi uygulamalarının öğretmenler tarafından uygulanma düzeyi. *Journal of Social Studies Education Research*, 4(1). 121-147
- DİLMAÇ, B., BOZGEYİKLİ, H., ve ÇIKILI, Y. (2008). Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Values Education*, 6(16). 69-91.
- ELBİR, B. ve BAĞCI, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/1 Winter 2013, 1321-1333.
- EKİZ, D. (2009) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık. 2. Baskı
- ERGİL D.(1994). *Toplum ve İnsan*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- GÖKTÜRK, İ. ve GÜNALAN (2006). Modern ve geleneksel değerler arasında yabancılaşan insan. *Selçuk Üniversitesi Karaman İ. İ. B. F. Dergisi*. Sayı 11, Yıl 9. 127-143
- GÖMLEKSİZ, M. N. (2009). Öğretmen adaylarının geleneksel değer algıları. *I. Ulusal İyilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 31- 38. Elazığ.
- GURBETOĞLU, A. (2007). II. Meşrutiyet dönemi çocuk dergilerinde ahlak eğitimi ve ahlaki değerler (1908–1918). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1). 81-101.
- GÜNDÖĞAN, A. O. (2011). Çoğulculuk ve değer bunalımı. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(8). Erişim Tarihi: <http://sbed.mu.edu.tr/index.php/asd/article/view/102/106>

- HASIRCI, M. S. (2008). Devlet, siyaset, ahlak (siyasette ölçü). https://scholar.google.com.tr/scholar?hl=tr&q=Devlet%2C+Siyaset%2C+Ahlak%E2%80%A6+%28Siyasette+%C3%96l%C3%A7%C3%BC%29*&btnG=&lr= Erişim Tarihi: 12.02.2015
- KILCAN, B. (2009). *İlköğretim 6. Sınıf sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri (Kırşehir İli Örneği)*. Niğde: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MAHİROĞULLARI, A. (2005). Küreselleşmenin kültürel değerler üzerine etkisi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (50).
- OĞUZ, E. (2012). Öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimi ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (KUYEB)-Değerler Eğitimi Sempozyumu Ek Özel Sayısı*, 12(2), 1309-1325.
- ÖZBEK, M. F. (2010). İnsan ilişkilerinde empatinin yeri ve önemi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 49, 567-587.
- ÖZGÜR, E. (2013). Yaşa göre değer farklılıkları ve siyasi kuşak. *Aidiyeti Sosyoloji Dergisi*, 3(26), 45-76.
- ŞEN, Ü. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ŞENTÜRK, Ü. (2010). Değişen ekonomik ve sosyal koşulların bir ürünü olarak “karakter aşınması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı 7. 113-124
- TÜRK, İ. (2009). *Değerler Eğitiminde Saygı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ULUSOY, K. ve TAY, B. (2011). Sosyal Bilgilerde Değer Eğitimi. Refik Turan, Ali Murat Sünbül, Hakan Akdağ (Ed.) *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar II* içinde (s: 60-73). Ankara. Pegem Akademi.
- YAŞAROĞLU, C. (2014). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimiye yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal Of Academic Social Science Studies*. Number: 27, P. 503-515,
- YAZAR, T. (2014). Toplumsal yaşam ve değerler. Prof. Dr. Refik Turan, Doç. Dr. Kadir Ulusoy (Ed.). *Farklı Yönleri ile değerler eğitimi İçinde* (s. 96-114). Ankara. Pegem Akademi.
- YILDIRIM, E. (2006). Yoksul ailelerde değerler değişimi. *Sosyoloji Konferansları*, (33), 47-73.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

MERTER, F., ŞEKERCİ, H., Değerlerin Kaybolma Durumuna İlişkin Sınıf Öğretmeni Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/3 Winter 2015, p. 851-874, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7987>, ANKARA-TURKEY

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

